

Bəziləri anadan böyük doğulur, bəziləri böyüklüyü fəth edir, bəziləri nə isə böyüklük bəxş olunur.

Uilyam Şekspir

5 may 2020-ci il tarixdə texnika üzrə elmlər doktoru, professor, Lənkəran Dövlət Universiteti rektorunun müşaviri, "Texnologiya və texniki fənlər" kafedrasının professoru, qida texnologiyası və təhlükəsizliyinin nəzəri və təcridi problemləri üzrə görkəmli alim, elm və təhsil təşkilatçısı, müdrik şəxsiyyət, xeyirxah insan - MİKAYIL ƏKBƏR OĞLU MƏHƏR- RƏMOV ömrünün 70-ci baharını qeyd edir.

Şərq xalqlarında

insanın dünyaya gəlməsi barədə belə bir əfsanə vardı: Uca Tanrı yer üzünə əvvəlcə gözəl görünən insanı, daha sonra isə gözə görünməyən, onun tale yoluna işiq saçan çirağı-ağıl-kamalını göndərir. Hər kəs ona göndərilən bu Tanrı payını axtarıb tapanda hünər göstərmiş hesab olunur. Kamala yetəndə insan yenidən doğulur... Dədəmiz Qorqud da hünər göstərməyincə ad verməmiş... El içində isə hər kəsə hünərinə görə dəyər, ad vermişlər... Dünya bərqərar olandan belə insanların bəziləri özü, bəziləri isə daha böyük, el-oba üçün hünər göstərər, ürəyini el yolunda şam edər. Məhəbbətin halallıqla qazan, şəxsi həyatı hamıya örnək olan belə şəxslərə el-oba da inanmış, arxalanmış, ehtiram göstərmiş, uca tutmuş, "Ağsaqqal" deyərək müraciət etmişlər.

30 ilə yaxındır ki, Mikayıl müəllimi tanıyıram. Bu müddət ərzində bir çox dostlarla birgə Mikayıl müəllimlə Lələ ilə Kərəm kimi "bir dağı" dolanmışıq, təhsildə çalışmışıq. El-oba da, dostlar arasında böyük-kiçiyi onu "Ağsaqqal" deyər qarşılayan, çağıran gördük. Ağsaqqal adı Mikayıl müəllimin bir ömürdə yüz ömür yaşaması hesabına qazandıqı halal mənavi haqqıdır.

Mikayıl Əkbər oğlu Məhərrəmov 1950-ci il may ayının 5-də Azərbaycanın dilbər gushələrindən biri olan Tovuz rayonunun Çatax sovetliyinin Hacılar kəndində Əkbər kişinin ailəsində anadan olub. Rəhmətlik Əkbər kişi lap cavanlığında o dövr üçün prestijli və sayılıb-seçilən vəzifələrdə (torpaq şöbəsinin müəssisəsi, kənd soveti, kolxoz, istehlak cəmiyyətinin sədri və s.) işləmiş, çox zabətli, tələkək, lakin ədalətli, el-obada, mahalda haqqı nahaqqa verməyən, hamının hörmət və ehtiram bəslədiyi, gözəl ad-san sahibi idi. Ailəsi böyük idi: altı oğlan və iki qız. Qardaşı Əsgər Məhərrəmov Böyük Vətən müharibəsindən qayıtmadığı üçün onun yeganə qızı Bulul xanımın da qayğılarını öz çiyinə götürmüşdü. Əkbər kişinin ailəsi böyük olsa da çox mehriban, lakin konservativ ailə idi. Böyük-kiçik, ağsaqqal-ağbırçək, adət-ənənə, el-oba, hörmət-izzət və s. kimi dəyərlərin toxunulmaz hüddurları var idi. Bunları tez-tez xatırlayan Mikayıl müəllim deyir: "Mənə elə gəlir ki, o vaxt aldığım tərbiyənin təsirindən, tələb və çərçivəsindən indi də çıxıb bilmirəm və düzünü desəm, heç çıxmağa da çalışmıram".

Bütün kənd uşaqlarının əksəriyyəti kimi balaca Mikayılın da uşaqlıq illəri həmyaşıdları ilə dağ-dərəni, yaşıllıq meşəni, qaynar çeşmələri, uca yaylaqları gəzmək, gözünə-könlünə yığmaq, əylənməklə qayğısız keçib. Ağıl kəsəndən qanun kimi qəbul etdiyi bir öndəmli məsələ var idi: "Kənddə-kəsəkəde ailəyə layiq oturma-durmalsan və yaxşı oxumalsan". Yaxşı da oxuyurdu, məktəb illəri isə sürətlə bir birini əvəz edirdi. Böyük arzu- larla, xeyallarla yaşayırdı. Taleyin öz qanunları var, insana xəbər vermə-

Ağsaqqal...

dən sınaqlara çəkir. İnsan onun təsir dairəsindən kənara çıxıb bilmir, hökmü ilə bərişməli olur. Heç Mikayılın da ağıla gəlməzdi ki, tale öz qəddar əli ilə ona bu qədər amansız olacaq... Birdən-birə elə bil ki, onun qayğısız, gözəl dünyasında hər şey tərsinə dəyişdi. 1967-ci ildə, onuncu sinifdə oxuyarkən cavan anasını itirməklə həyatı alt-üst oldu, tale onun işiq saçan, qəlbini isidən şamını söndürdü...

Hələ bu harası idi, tale-qəddər onunla elə bil qəsdə durmuşdu. 1977-ci ildə atası və böyük qardaşı İsmayılı, 1994-cü ildə isə kiçik qardaşı Rafiqi cavan yaşlarında itirməklə bir-birinin ardınca ağır zərbələr aldı. Təbii ki, bütün bunlar bərkə-boşa düşməyən, həyatın keşməkeşli yollarında sınaqdan çıxmayan bir yeniyetmə üçün dözülməz dərd, yaşanması çətin və bəlkə də mümkün olmayan bir acı həyat hekayəsidir. Amma görünür, nahaqdan deyilməyib, dərdini verən dərmanını da göndərmiş. O çətin illərdən başlayaraq Mikayılın yaşamağının, inkişafının, ayaqda qalmaqının, sınımmasının yeganə səbəbi və dayağı göydə Uca Tanrı, yerdə isə ata əvəzi- ağsaqqal, and yeri, böyük qardaşı alim-təbib Mayıl müəllim oldu. Bir də qədirbilənlə xatırladıqı, Allahın onun həyat yolunda qarşısına, çıxardığı bir-birindən vicdanlı, ləyaqətli, ədalətli, təmənnaş, peyğəmbər sifətli insanlar oldu.

Çatax kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra

tale Mikayılı Çingiz İldırım adına Azərbaycan Politexnik İnstitutuna (indiki Azərbaycan Texniki Universitetinə) gətirib çıxardı. İmtahanları uğurla verib texnologiya fakültəsinə daxil oldu. Mikayılın qayğıları çox olsa da, içindən gələn bir səs və həmişə özünə arxa-dayaq saydığı böyük qardaşı Mayıl müəllimin qayğı və nəvazişləri ona güc, əminlik verirdi. Əbu Turxan yazır: "Yolu ağıl seçir, iradə hərəkətə gətirir, inam isə yola işiq salır". Elə o dövrdə 835 nömrəli Yol-Tikinti idarəsində yol-tikinti maşınları operatoru (skreperist) kimi əmək fəaliyyətinə başlayır. Əmək fəaliyyətini daha sonra "Azərkəndtexnika" Birliyinin Bakı Mexaniki-Təmir zavodunda çertyojçu, mühəndis-texnoloq və mühəndis-konstruktor vəzifələrində davam etdirərək, peşəkar mühəndis kimi formalaşır. 1974-cü ildə Politexnik İnstitutunun konservləşdirmə texnologiyası (indiki qida mühəndisliyi) ixtisası üzrə tam kursunu bitirir, mühəndis-texnoloq ixtisasına yiyələnir.

1975-1981-ci illərdə "Azərkon-servmexvətərəvəzsənaye" Birliyinin və Meyvə-Tərəvəz Təsərrüfatı Nazirliyinin layihə-konstruktor təşkilatlarında böyük mühəndis, şöbə rəisi, baş mühəndis və direktor vəzifələrində çalışır. O eyni zamanda, 1979-1981-ci illərdə Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Marksizm-Leninizm İnstitutunun partiya-təsərrüfat fəalları fakültəsinin təsərrüfat rəhbərləri şöbəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirərək ali siyasi təhsil alır.

Bacarıqlı və savadlı bir mütəxəssis kimi tanınan Mikayıl müəllimi 1981-ildə Meyvə-Tərəvəz Təsərrüfatı Nazirliyinə işə irəli çəkilib. Əvvəlcə elmin, yeni texnikanın və qabaqcıl təcrübənin təbii şöbəsinin, daha sonra isə Texniki idarənin rəisi vəzifələrində çalışır. 1986-cı ildən isə Respublika Dövlət Aqrar-Sənaye

Komitəsində (DASK) aparıcı mütəxəssis, şöbə rəisi və baş mühəndis vəzifələrində çalışmış, eyni zamanda Azərbaycan Bağçılıq və Subtropik Bitkilər Elmi-Tədqiqat İnstitutunun aspiranturasını qiyabi bitirərək, Respublika və keçmiş SSRİ DASK-nin Elmi -Texniki Şurasının üzvü olmuşdur.

Bu dövrlərdə o, DASK-nin bir çox sənaye müəssisələrinin layihələndirilməsində, yenidənqurulmasında, elmin nailiyyətləri və yeni mütərəqqi texnika ilə təchizində, hazır obyektlərin dövlət qəbulunda yaxından iştirak etmiş, SSRİ DASK-nin əmri ilə Ümumittifaq əhəmiyyətli Quba Konserv-2 zavodunun Dövlət Qəbulu Komissiyasının sədri təyin edilmiş, yeni qida məhsulları üçün normativ-texniki sənədlərin hazırlanması, ümumittifaq səviyyəli təşkilatlarda razılaşdırılması və təsdiqi, yeni texni-

ka və texnologiyanın təbii sahəsindəki fəaliyyətləri Meyvə-Tərəvəz Təsərrüfatı Nazirliyi, Respublika və SSRİ DASK, SSRİ XTNS rəhbərliyi tərəfindən dəfələrlə yüksək qiymətləndirilmiş, diplom və pul mükafatları ilə rəğbətəndirilmişdir.

1990-1991-ci illərdə "Azərbmeşə" İB-də aparıcı mütəxəssis və Xarici ölkələrlə və müttəfiq respublikalarla işgüzar əlaqə Assosiasiyasının "Azərintermeşenin" baş direktoru vəzifələrində çalışmış, respublikanın meşə təsərrüfatı müəssisələrində meşə ehtiyatlarından səmərəli istifadə və meşə qida məhsulları istehsalının təşkili sahəsində səmərəli fəaliyyət göstərmişdir.

1990-cı ildə Odessa Yeyinti Sənayesi Texnologiyası İnstitutunda (hazırda eyniadlı Universitetdə) "Narın modifikasiya olunmuş qaz mühitində saxlanması" mövzusunda dissertasiya işini müdafiə edərək texnika elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almış, onun təklif etdiyi üsul SSRİ XTN Sərgisinin xüsusi diplomuna layiq görülmüş və SSRİ ərazisində geniş təbii məqsəduyğun hesab edilmişdir.

1991-1992-ci illərdə

Azərbaycan Texnologiya İnstitutunun "Konservləşdirmə texnologiyası" kafedrasının dosenti, 1993-1995-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyində aparıcı və baş inspektor, nazir məsləhətçisi vəzifələrində çalışmış, 1995-2015-ci illərdə Bakı Qida Sənayesi Kollecinin direktoru işləmiş, 1996-cı ildə ona Azərbaycan Respublikası Prezidentinin yanında AAK tərəfindən dosent elmi adı verilmişdir. Eyni zamanda, o 1994-cü ildən 2017-ci ilə qədər BƏKİ və ADİU-nun "Qida məhsullarının texnologiyası" kafedralarının 0,5 ştat dosenti kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Mikayıl müəllim Kollece rəhbərliyi dövründə idarəetmə strukturu, kadr hazırlığının məzmunu və maddi texniki bazanın yenilənməsi ilə bağlı apardığı uğurlu islahatların nəticəsi bu gün də öz təsirini göstərməkdədir. Onun pedaqoji prosesin tələblərini ödəyən bacarıqlı mütəxəssislərdən formalaşdırdığı kollektivdə yaranmış işgüzar şərait, ab-hava və doğma digər kollektivlərə nümunə, bir örnək oldu. Orta ixtisas sahəsində aparılan islahatlarda onun iş təcrübəsi özünü göstərdi, həmişə öndə oldu. İstər nazirlik, istərsə də ayrı-ayrı kollektivlərdə problemlə məsələlərdə çəxumuza "Ağsaqqal" olaraq məsləhət yeri oldu.

Bir haşiyə,

1999-cu ildə Mehman Abdələzizov, Mikayıl müəllim və mən Belarusiya Respublikasına elmi-praktik konfransa iştirak etmək üçün ezam olunduk. Belarusiyanın Təhsil Nazirliyindən mən bir kollecın ştat cədvəli götürdüm, bundan da Mikayıl müəllimin xəbəri vardı. Aradan bir müddət keçəndən sonra zəng etdi və xahiş etdi ki, o cədvəli ona telefonda oxuyum, oxuyub sona çıxanda zarafatla əlavə etdim: "Ağsaqqal dörd kollecə - bir ştat vahidi"... telefonun o biri ucunda uzun-uzadı bir gülüş dolu səs gəldi: "Allah sənə insaf versin, mən də sakitcə yazıram..." Bu söhbət sonra dostlar arasında lətifə kimi doladı...

Mikayıl Məhərrəmov 2009-cu ildə Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin birdəfəlik dissertasiya surasında 3309.01 - "Dənli, paxlalı bitkilərin, yarma, meyvə-tərəvəz və üzüm məhsullarının emalı texnologiyası və saxlanması" və "05.14.05 - İstilik texnikasının nəzəri əsasları" ixtisaslarının qovşağında "Meyvə-tərəvəz şirələrinin istehsal proseslərinin müxtəlif texnoloji parametrlərində istilik-fiziki xassələrin təyininin yeni metodlarının işlənməsi və elmi əsaslandırılması" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edərək texnika üzrə elmlər doktoru elmi dərəcəsi almışdır.

M.Məhərrəmov təhsil problemləri, aqrar təsərrüfatı məhsullarının emalı və saxlanması, onların xassələri, texnologiyanın və qida təhlükəsizliyinin nəzəri və praktik problemləri sahəsində yüksək ixtisaslı mütəxəssis olmaqla yanaşı, Təhsil Nazirliyinin Elmi-Metodiki Şurasının "İqtisadiyyat" bölməsinin üzvü, "Yeyinti və yüngül sənaye bölməsi"nin sədr müavini olmuşdur.

O, respublikanın və xarici ölkələrin (ABŞ, Rusiya, Almaniya, Ukrayna, Belarusiya, Moldova, Niderland, Çexiya, Polşa, Bolqariya və s.) nüfuzlu elmi-texniki jurnallarında nəşr olunmuş və təhsil, aqrar təsərrüfatı məhsullarının emalı və saxlanması, onların xassələri, texnologiyanın nəzəri və praktiki məsələləri, qida təhlükəsizliyi qidalanma və insan ekologiyası problemlərinə həsr olunmuş 150-dən çox elmi məqalənin, 6 monoqrafiyanın, 2 dərsləyin müəllifi, 1 dərsləyin və 1 dərş vəsaitinin isə həmmüəllifidir.

O, hazırda elmi-pedaqoji fəaliyyətini davam etdirərək Lənkəran Dövlət Universiteti rektorunun müşaviri, həmçinin "Texnologiya və texniki fənlər" kafedrasının professoru vəzifələrində çalışır, Universitet Elmi Şurasının və Elmi Xəbərlər jurnalı redaksiya heyətinin üzvüdür. Eyni zamanda 2 doktorantın elmi rəhbəri, 1

doktorantın isə elmlər doktoru proqramı üzrə elmi məsləhətçisidir. AzTU-nun və ADAU-nun nəzdində fəaliyyət göstərən dissertasiya şuralarının üzvüdür.

Mikayıl müəllim ailəsinin ağsaqqalı olması uzaqdan görünür. İki qızı, bir oğlu bu böyük nəslin layiqli davamçılarıdır. Mikayıl baba son dövrlərdə daha tez-tez nəvələrdən danışır. Allah saxlasın və sayını çox eləsin.

Mikayıl müəllim təkə ailəsində, işində, qohum-qardaş arasında deyil, dostlar arasında da birmənalı ağsaqqaldır. Ondan böyük də, kiçik də olan dostlarımız ona "Ağsaqqal" deyirlər. Zəlimxan Yaqub demişkən:

"El sevəni aləm sevər, əzizlər, Zaval yoxdur qiymətinə bu xalqın".

Bir haşiyə, rəhmətlik Zəlimxan Yaqubun 50 illiyinə həsr olunmuş yubiley tədbirlərindən biri də Sabuncu rayonunda Adil İsgəndərov adına sarayda keçirildi. Bədii hissədən sonra böyük qonaqlıq verildi. Məclisdə dövlət rəsmiləri, deputatlar, elm-təhsil, mədəniyyət işçiləri çox idi. Məslisi idarə edən hamımızın yaxşı tanıdığımız gözəl insan, şair, o dövrdə Milli Məclisin deputatı, professor Həsən Mirzə idi. Bir ara rəhmətliklər növbəti sözün kimə verilməsi ilə bağlı öz aralarında sakitcə məsləhət etdilər. Birdən Zəlimxan Yaqub özünə məxsus gur səsi ilə "söz Ağsaqqala verilir"- deyəndə çoxlarını maraqlandırdı ki, kimdir bu ağsaqqal... Mikayıl müəllim təmkinlə ayağa qalxdı və yaddaşlarda qalan tarixi bir çıxış etdi. Mikayıl müəllim sakitcə yerinə qayıdıb oturanda, mən göz altından rəhmətlik Zəlimxan Yaquba baxdım. Böyük söz xiridarının çıxışından xoşu gələndə bığaltı gülümseməyi vardı, gülümseyirdi...

Mikayıl müəllimin qəlbi doğulduğu torpağın müdrikliyini, içdiyi suyun duruluğunu, dağ havasının sərinliyini müqəddəs bilərək şəxsi keyfiyyətlərində qoruyub saxlayıb. Onda ilk olaraq diqqəti cəlb edən, gözə çarpan səmimiyyəti və təbiiliyidir. Mikayıl müəllim aydınlığı, rahatlığı öz içində tapan-özünü bilən, özünə kənardan baxmağı bacaran, kin-küdurətdən uzaq, paxıllıq bilməyən, müdrikliyi doğru "uzun incə bir" Ağsaqqal yolundadır... Yeri gəlmişkən, bir məsələni də xatırlatmaq istərdim. Məni doktorluq işi ilə bağlı tədqiqat aparmağa israrla təhrik edən də, Mikayıl müəllim oldu. Yaxşı dost arxa, dayaq, uçmaq üçün quş qanadıdır. O, təkə mənim deyil, çoxlarının böyük uğurlarının həm xeyir-duaçısı, həm də qanadı oldu.

Dostum-qardaşım Ağsaqqal-Mikayıl müəllim, arxada qalan ömrünüzdün şərafətli illəri təkə özünüzdün deyil, Mikayıl sevənlərin hamısının, insanlığın var-dövlətidir. Mikayıl müəllim, Sizi "Ağsaqqal" edən: əsl alim-müəllim ömrünüzdün, enişli-yoxuşlu, cəfakəşli həyat yolunuz, yaşam fəlsəfəniz, millət və dövlət sevginizdir. Böyük ömrünüzdün xoşbəxt anlarını doğmalara, yadlara təmənnaşız bölüşməyiniz, yeri gələndə ədalət naminə atduğunuz cəsarətli addımlar, şübhələrə yox deyən iradınız, Uca Tanrıya olan sonsuz məhəbbət və sədaqətiniz Sizi "Ağsaqqallıq" zirvəsi ilə şərəfləndirdi.

Dəyərli dostumuz Mikayıl müəllim, Uca Tanrının bəxş etdiyi mübarək ömrün müdrik, ağsaqqal bir çağında Vətənimizin çiçəklənməsi, təhsilimizin inkişafı, xalqımızın rifah-gələcəyimiz naminə Sizə daha böyük uğurlar arzulaırıq. Fikrimi Kamal Paşa Atatürkün sözü ilə bitirmək istəyirəm; "Yüksək Türk! Senin üçün yüksəkliyin hüdudu yoxdur".

**Vidadi Orucov
Pedaqogika üzrə elmlər doktoru**